EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 9.8.2022.
COM(2022) 391 final

2022/0233 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES IETEIKUMS

par zināšanu valorizācijas pamatprincipiem

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

2008. gadā Komisija izdeva Ieteikumu par intelektuālā īpašuma pārvaldību zināšanu nodošanas darbībās un par prakses kodeksu universitātēm un citām sabiedriskām pētniecības iestādēm (C(2008) 1329). Kopš 2008. gada pētniecības un inovācijas vide ir būtiski mainījusies gan pētniecības un inovācijas ekosistēmu aktoru un sarežģītības ziņā, gan globālo izaicinājumu ziņā. Arī Covid-19 pandēmija lika saprast, ka steidzami jāliek lietā Eiropas Savienībā (ES) radītās pētniecības un inovācijas zināšanas un ka tās ir jāvalorizē. Tāpēc rīcībpolitikas veidotājiem jānosaka jauni mērķi un jāatjaunina norādījumi par zināšanu valorizāciju.

Zināšanu valorizācijas pamatprincipi aizstās Komisijas 2008. gada ieteikumu, un tie koncentrēsies uz pētniecībā un inovācijā veikto investīciju vērtības maksimizēšanu, neaprobežojoties ar tradicionālu zināšanu nodošanu. Zināšanu valorizācija balstās uz dažādiem kanāliem[1], un tajā ir iesaistīti visi pētniecības un inovācijas ekosistēmas aktori un viņu zināšanu aktīvi. Pamatprincipi arī palīdzēs aizpildīt zināšanu valorizācijas nepilnības dalībvalstīs un nodrošinās, ka visu dalībvalstu iedzīvotāji var gūt lielāku labumu no pētniecības un inovācijas rezultātiem.

Zināšanu valorizācijas pamatprincipu un intelektuālā īpašuma gudras izmantošanas prakses kodeksa izstrāde un atjaunināšana (līdz 2022. gada beigām) pamatojas uz Komisijas 2020. gada paziņojumu "EPT — pētniecības un inovācijas jaunā ēra"[2]. Padomes 2021. gada 26. novembra ieteikumā par Eiropas pētniecības un inovācijas paktu[3] zināšanu valorizācija noteikta kā viena no prioritārajām jomām kopīgai rīcībai Eiropas pētniecības telpas (EPT) atbalstam.

Padomes 2021. gada 26. novembrī pieņemtajos secinājumos par Eiropas pētniecības telpas turpmāko pārvaldību[4] tika apstiprināta EPT politikas programma 2022.–2024. gadam. EPT politikas programmā kā EPT 7. darbība ir iekļauta darbība "Atjaunināt ES norādes par zināšanu vērtības celšanas uzlabošanu". Pirmais tās rezultāts ir "Izstrādāt un apstiprināt zināšanu vērtības celšanas vadprincipus".

Zināšanu valorizācijas pamatprincipus papildus veicinās divi prakses kodeksi, kuri saturēs detalizētākus norādījumus par noteiktu zināšanu valorizācijas jomu ieviešanu pētniecības un inovācijas ekosistēmas aktoriem. EPT 7. darbība paredz *intelektuālā īpašuma gudras izmantošanas prakses kodeksu* un *prakses kodeksu pētniekiem standartizācijas jomā*.

Pamatprincipi balstās uz darba rezultātu, ko kopīgi radījusi EPT foruma zināšanu valorizācijas apakšgrupa, kuru izveidojusi neformālā Komisijas ekspertu grupa EPT pārkārtošanās foruma jautājumos.

---

1 Eiropas Komisija, Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts, *Research & innovation valorisation channels and tools : boosting the transformation of knowledge into new sustainable solutions* ["Pētniecības un inovācijas valorizācijas kanāli un rīki: zināšanu transformēšana jaunos ilgtspējīgos risinājumos"], Publikāciju birojs, 2020. gads.

2 COM(2020) 628 final.

3 Padomes Ieteikums (ES) 2021/2122 (2021. gada 26. novembris) par Eiropas pētniecības un inovācijas paktu, OV L 431, 2.12.2021., 1. lpp.

4 Padomes dokuments Nr. 14308/21.

Šis priekšlikums Padomes ieteikumam ļaus pieņemt vienotu nostāju par rīcībpolitikas principiem un pasākumiem zināšanu valorizācijas uzlabošanai ES, neuzliekot juridiski saistošus noteikumus.

Zināšanu valorizācijas pamatprincipi spēcinās atjaunināto Eiropas industriālo stratēģiju[5] un ES rīcības plānu intelektuālā īpašuma jomā[6], palielinot pētniecības kopienas izpratni par intelektuālā īpašuma pārvaldības nozīmi, veicinot intelektuālā īpašuma efektīvu izmantošanu un apguvi un nodrošinot vieglāku piekļuvi ar intelektuālo īpašumu aizsargātiem aktīviem un to kopīgošanu. Tie arī atbalstīs Eiropas zaļā kursa iniciatīvas un uzlabos saikni starp pētniecību un standartizāciju saskaņā ar ES standartizācijas stratēģiju[7]. Saskaņā ar Komisijas paziņojumu "Jauna Eiropas inovācijas programma"[8] šie pamatprincipi arī palīdzēs maksimāli izmantot Eiropas daudzveidīgos talantus, intelektuālos aktīvus un industriālās spējas. Tie arī palīdzēs uzlabot zināšanu valorizāciju universitātēs un koncentrēsies uz radošām prasmēm un uzņēmējdarbības prasmēm, atbalstot Eiropas universitāšu stratēģiju[9], Eiropas izglītības telpu (EIT)[10] un Eiropas Prasmju programmu ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai[11]. Turklāt pamatprincipi atbilst Padomes 2022. gada 10. jūnijā pieņemtajiem secinājumiem par pētniecības novērtējumu un atvērtās zinātnes īstenošanu[12], kas nozīmē, ka zināšanu valorizācija būtu jāņem vērā Eiropas pētniecības novērtēšanas sistēmu pilnveidē. Visbeidzot, pamatprincipi stiprinās pētniecības un inovācijas sistēmu spēju atbalstīt uz pierādījumiem balstītu rīcībpolitikas veidošanu, publiskās pārvaldes iestādes[13] un labāku regulējumu[14].

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

Šīs iniciatīvas juridiskais pamats ir Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 182. panta 5. punkts un 292. pants. Saskaņā ar LESD 292. pantu Padome var pieņemt ieteikumus un rīkojas pēc Komisijas priekšlikuma visos gadījumos, kad Līgumos ir noteikts, ka tai ir jāpieņem tiesību akti, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu.

182. panta 5. punktā paredzēta iespēja, ka papildus daudzgadu pamatprogrammā plānotajām darbībām Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru un pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju nosaka pasākumus, kas nepieciešami EPT īstenošanai.

• Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)

Saskaņā ar LESD 179. pantu Eiropas Savienības (ES) mērķis ir stiprināt savu zinātnisko un tehnoloģisko bāzi, izveidojot Eiropas pētniecības telpu, kurā var notikt brīva pētnieku, zinātnes atziņu un tehnoloģiju aprite, un veicināt tās konkurētspēju, arī industrijas konkurētspēju, kā arī veicināt visas zinātniskās izpētes darbības, kas atzītas par vajadzīgām

5 COM(2020) 102 final un COM(2021) 350 final.
6 COM(2020) 760 final.
7 COM(2022) 31 final.
8 COM(2022) 332 final.
9 COM(2022) 16 final.
10 COM(2020) 625 final.
11 COM(2020) 274 final.
12 Padomes dokuments Nr. 10126/22.
13 SWD(2021) 101 final.
14 COM(2021) 219 final.

saskaņā ar citām Līgumu nodaļām. LESD 180. pants nosaka, ka ES ir jāveic vairākas darbības, kas papildina dalībvalstīs veiktās darbības. Starp tām ir sadarbības veicināšana ar un starp uzņēmumiem, pētniecības centriem un universitātēm, kā arī ES pētniecības, tehnoloģiju izstrādes un demonstrējumu darbību rezultātu izplatīšana un optimizēšana.

Saskaņā ar LESD 181. pantu ES un dalībvalstīm ir jākoordinē savas darbības pētniecības un tehnoloģiju izstrādes jomā, lai nodrošinātu to, ka valstu rīcībpolitika un ES rīcībpolitika ir savstarpēji saskanīgas. Komisija ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm var nākt klajā ar lietderīgām iniciatīvām, ar kurām veicina šo koordināciju, jo īpaši iniciatīvām, kuru mērķis ir vadlīniju un rādītāju izstrāde, paraugprakses apmaiņas organizēšana un periodiskai uzraudzībai un izvērtēšanai nepieciešamo elementu sagatavošana. Par to pilnībā informē Eiropas Parlamentu.

Zināšanu valorizācijas pamatprincipu mērķis ir pieņemt vienotu nostāju par rīcībpolitikas principiem un pasākumiem valsts, reģionālās un vietējās rīcībpolitikas veidotājiem, lai uzlabotu zināšanu valorizāciju. Pamatprincipu īstenošana nodrošinās, ka dati, pētniecības rezultāti un inovācija tiek efektīvi transformēti ilgtspējīgos produktos, procesos, pakalpojumos un rīcībpolitikās, kam ir sociālekonomiska vērtība un kas dod labumu sabiedrībai. Ierosinātā iniciatīva ir saskaņā ar LESD 179. un 181. pantu, ar ko ES piešķirta vispārēja kompetence atbalstīt, koordinēt vai papildināt dalībvalstu darbības saistībā ar to pētniecības un tehnoloģiju izstrādes pasākumiem. Atzīstot izpratnes veicināšanu, paraugprakses apmaiņu un savstarpēju mācīšanos par galvenajiem zināšanu valorizācijas aspektiem, šis priekšlikums Padomes ieteikumam uzlabos pētniecības un inovācijas rezultātu vērtības radīšanu visās dalībvalstīs, neuzliekot juridiski saistošus noteikumus.

Arī apspriešanās ar dalībvalstīm (EPT pārkārtošanās forumā, kas izveidots kā neformāla Komisijas ekspertu grupa) un ieinteresētajām personām parādīja, ka Komisijas 2008. gada ieteikums par intelektuālā īpašuma pārvaldību zināšanu nodošanas darbībās ir jāatjaunina un ir vajadzīgas pārmaiņas kultūrā, tradicionālās zināšanu nodošanas koncepcijas vietā virzoties uz tādu intelektuālo aktīvu valorizāciju, ko rada plašs pētniecības un inovācijas darbību klāsts, aizvien vairāk izmantojot dažādu pētniecības un inovācijas ekosistēmu aktoru īstenotu līdzradīšanu.

Padomes ieteikums nodrošinās pievienoto vērtību rīcībpolitikas veidošanā, padarot pamatprincipus pamanāmākus dalībvalstīs un ieinteresēto personu vidū. Tas atvieglos tādas ES nostājas pieņemšanu, kas nosaka, ka no pētniecības rezultātiem un inovācijas jāiegūst lielāka sociālekonomiskā vērtība.

- **Proporcionalitāte**

Ierosinātās darbības ir proporcionālas izvirzītajiem mērķiem. Priekšlikums palīdz sasniegt jaunās EPT mērķus. Tas papildina dalībvalstu zināšanu valorizācijas centienus. Priekšlikumā ņemta vērā dalībvalstu prakse un ievērota niansēta pieeja, kas atspoguļo dalībvalstu atšķirīgo ekonomisko, finansiālo un sociālo situāciju, kā arī pētniecības sistēmu un attiecīgo iestāžu un organizāciju dažādību. Tajā arī atzīts, ka ierosinātā ieteikuma īstenošana dažādu valstu, reģionu vai pašvaldību apstākļos var atšķirties.

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. panta 4. punktu ierosinātā Padomes ieteikuma saturs un forma nepārsniedz to, kas ir nepieciešams tā mērķu sasniegšanai. Saistības, ko dalībvalstis uzņemsies, nav saistošas, un katra dalībvalsts var brīvi izlemt, kādu pieeju izvēlēties.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Komisijas 2008. gada Ieteikums par intelektuālā īpašuma pārvaldību zināšanu nodošanas darbībās daudziem publiskā sektora finansētiem zināšanu radītājiem nozīmēja būtisku pavērsienu. 2013. gadā publicēts pētījums[15] parādīja, ka gandrīz visas pētījumā iesaistītās valstis (92 %) norādījušas, ka valsts un reģionālās valdības atbalsta zināšanu nodošanas spēju un prasmju attīstīšanu universitātēs un citās publiskās pētniecības organizācijās. Dažas dalībvalstis ir veikušas stratēģiskas investīcijas zināšanu nodošanas infrastruktūrās un pakalpojumos, piemēram, tehnoloģiju nodošanas birojos un citos starpniekos, un dažas ir ieviesušas ar intelektuālo īpašumu saistītu rīcībpolitiku, piemēram, Īrija ir pieņēmusi Nacionālo intelektuālā īpašuma protokolu. Neraugoties uz minētajiem sasniegumiem, zinātniski pamatotu ideju transformēšana inovācijās ES joprojām notiek lēnāk nekā citur pasaulē[16], un zināšanu aprite ES joprojām nav konsekventa[17]. Digitalizācija, atvērtā zinātne un atvērtā inovācija ir krasi mainījušas ekosistēmu, kurā darbojas pētniecības un inovācijas aktori, un ES ir attiecīgi jāpielāgojas.

Komisijas dienestu 2020. gada darba dokumentā, kas pievienots Komisijas paziņojumam "EPT — pētniecības un inovācijas jaunā ēra"[18] zināšanu nodošanas un valorizācijas uzlabošana ES noteikta par būtisku uzdevumu. Eiropā trūkst visaptverošas valorizācijas stratēģijas, kas parādītu virzienu un mērķus un sniegtu norādījumus par pētniecības un inovācijas attiecību pārvaldību, kas veicinātu kopdarbību valorizācijas jomā, kā arī sniegtu padomus par intelektuālā īpašuma pārvaldību un izmantošanu. Lai nodrošinātu dinamiskas zināšanu plūsmas, ir jāņem vērā sarežģītākas pētniecības un inovācijas ekosistēmas un jāiesaista plašāks ieinteresēto personu un aktoru loks.

Iepriekšējie 2008. gada pamatprincipi tika pieņemti kā Komisijas ieteikums. Izvēlētais instruments pašreizējiem pamatprincipiem ir Padomes ieteikums, ņemot vērā politisko kontekstu, jo īpaši nepieciešamību uzlabot vērtības radīšanu un palielināt pētniecības un inovācijas ietekmi uz sabiedrību un ekonomiku, kā noteikts Padomes ieteikumā par Eiropas pētniecības un inovācijas paktu. Tas radīs dalībvalstīm lielāku līdzatbildību par principiem, palielinās to pamanāmību un mudinās ES pieņemt tādu nostāju, kas nosaka, ka no pētniecības rezultātiem un inovācijas jāiegūst lielāka sociālekonomiskā vērtība, neuzliekot juridiski saistošus noteikumus.

---

15 Eiropas Komisija, Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts, *Barjak F., Perrett P., Es-Sadki N.* et al., *Knowledge transfer study 2010-2012 : final report* ["Pētījums par zināšanu nodošanu 2010.–2012. gadā: gala ziņojums"], Publikāciju birojs, 2014. gads.

16 Eiropas Komisija, Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts, *Science, research and innovation performance of the EU, 2020 : 11 recommendations for a fair, green and digital Europe* ["ES sniegums zinātnes, pētniecības un inovācijas jomā 2020. gadā: 11 ieteikumi taisnīgai, zaļai un digitālai Eiropai"], Publikāciju birojs, 2021. gads.

17 Eiropas Komisija, Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts, *ERA progress report 2018 : the European Research Area : advancing together the Europe of research and innovation* ["EPT progresa ziņojums 2018. gadā. Eiropas pētniecības telpa: kopīgi attīstot pētniecību un inovāciju Eiropā"], Publikāciju birojs, 2019. gads.

18 SWD(2020) 214 final.

3. *EX POST* IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Ieinteresēto personu viedokļi ir apkopoti vairākkārt. Pašreizējais priekšlikums ir to dalībvalstu līdzradīšanas procesa rezultāts, kas iesaistītas EPT pārkārtošanās forumā (izveidots kā neformāla Komisijas ekspertu grupa), konkrētāk, foruma zināšanu valorizācijas apakšgrupā, kurai bija konkrēts uzdevums un vajadzīgās zināšanas, kas nepieciešamas, lai konsultētu Komisiju par zināšanu valorizācijas pamatprincipu izstrādi. No 2021. gada aprīļa līdz maijam tika veikta aptauja par zināšanu valorizācijas pamatprincipiem, kas bija adresēta dalībvalstīm un Eiropas Ekonomikas zonas valstīm; tās mērķis bija vākt atsauksmes par pašreizējo situāciju un Komisijas 2008. gada Ieteikuma par intelektuālā īpašuma pārvaldību zināšanu nodošanas darbībās ietekmi. No 2021. gada jūlija līdz septembrim tika veikta arī sabiedriskā apspriešana par zināšanu valorizācijas pamatprincipiem, lai uzzinātu dažādu ieinteresēto personu viedokļus[19].

Šo apspriešanos rezultāti skaidri norāda uz vajadzību pēc atjauninājuma, kas veicinātu pārmaiņas kultūrā, tradicionālās zināšanu nodošanas koncepcijas vietā virzoties uz tādu intelektuālo aktīvu valorizāciju, ko rada plašs pētniecības un inovācijas darbību klāsts, aizvien vairāk izmantojot dažādu pētniecības un inovācijas ekosistēmu aktoru īstenotu līdzradīšanu. Salīdzinājumā ar Komisijas 2008. gada ieteikumu norādījumi būtu jāpaplašina, papildus universitātēm un publiskajām pētniecības organizācijām iekļaujot tajās plašāku dalībnieku loku, piemēram, atsevišķus pētniekus, inovatorus, visu lielumu uzņēmumus, publiskās pārvaldes iestādes un pilsonisko sabiedrību. Plašāka pētniecības rezultātu līdzradīšana un kopīgošana prasa laikus parūpēties par visu veidu intelektuālo aktīvu kontroli un īpašumtiesībām katrā pētniecības un inovācijas procesa posmā.

Attiecīgās ieinteresētās personas un jumta organizācijas tika aicinātas dalīties ar viedokļiem EPT ieinteresēto personu sanāksmē 2022. gada 16. martā. Izteiktie viedokļi ir ņemti vērā šajā priekšlikumā.

- **Ietekmes novērtējums**

Pašreizējam priekšlikumam nav nepieciešams ietekmes novērtējums, līdz ar to tas netika veikts. Tomēr kā darbība, kas definēta Komisijas paziņojumā "EPT — pētniecības un inovācijas jaunā ēra", tas lielā mērā balstās uz analītisko darbu un pierādījumiem, kas atbalsta jauno Eiropas pētniecības telpu (Komisijas dienestu 2020. gada darba dokuments, kas pievienots Komisijas paziņojumam "EPT — pētniecības un inovācijas jaunā ēra"). Tajā secināts, ka ES, valstu un reģionālā līmenī privātā un publiskā sektora dalībnieki ir izstrādājuši daudzas stratēģijas, instrumentus un pasākumus, kuri palīdz uzlabot zināšanu nodošanu un valorizāciju. Tomēr efektīvākai zināšanu valorizācijas rīcībpolitikai nepieciešama virzība uz holistiskāku pieeju, lai no zināšanām radītu vērtību un pētniecības un inovācijas rezultātus pārvērstu ilgtspējīgos risinājumos ar ekonomisko vērtību, kas dod labumu sabiedrībai.

[19] Eiropas Komisija, Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts, *Eerola I., Stakeholder consultation on the guiding principles for knowledge valorisation : report of the results* ["Apspriešanās ar ieinteresētajām personām par zināšanu valorizācijas pamatprincipiem: ziņojums par rezultātiem"], Publikāciju birojs, 2021. gads.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Neattiecas.

5. CITI ELEMENTI

Šim priekšlikumam, kas ir daļa no EPT rīcības plāna, tiks piemērots tajā noteiktais atbilstošais uzraudzības, izvērtēšanas un ziņošanas mehānisms.

2022/0233 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES IETEIKUMS

par zināšanu valorizācijas pamatprincipiem

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. panta pirmo un otro teikumu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

(1) 2008. gada 10. aprīlī Komisija pieņēma ieteikumu par intelektuālā īpašuma pārvaldību zināšanu nodošanas darbībās un par prakses kodeksu universitātēm un citām sabiedriskām pētniecības iestādēm[20]. Padome savā 2008. gada 30. maija rezolūcijā[21] atzinīgi novērtēja un atbalstīja ieteikumu un prakses kodeksu. Ieteikums un prakses kodekss kopā deva impulsu daudziem publiskā sektora finansētiem zināšanu radītājiem. Dažas dalībvalstis ir veikušas stratēģiskas investīcijas zināšanu nodošanas infrastruktūrās un pakalpojumos, piemēram, tehnoloģiju nodošanas birojos un citos starpniekos, un dažas ir ieviesušas ar intelektuālo īpašumu saistītu rīcībpolitiku, piemēram, Īrija ir pieņēmusi Nacionālo intelektuālā īpašuma protokolu. Inovācijas savienības (2010. gads) ietvaros ir izstrādāti vēl citi pasākumi, kas veicina zināšanu nodošanu ES līmenī[22].

(2) Padomes secinājumos par zināšanu aprites paātrināšanu ES, kas pieņemti 2018. gada 29. maijā[23], ir norādīts, ka ES pilnībā jāizmanto relevantās zinātniskās un tehnoloģiskās zināšanas, ko tā rada, un jānodrošina efektīvāka pētniecības un inovācijas projektu rezultātu nodošana sabiedrībai un nozarei, lai maksimāli palielinātu ietekmi, ko dod investīcijas pētniecībā un inovācijā. Tajos arī dalībvalstis aicinātas iepazīt zināšanu nodošanas paraugpraksi un dalīties tajā, kā arī Komisija aicināta izstrādāt un īstenot stratēģiju rezultātu izplatīšanai un praktiskai piemērošanai, lai vēl lielākā mērā palielinātu pētniecības un inovācijas projektu rezultātu pieejamību un izmantošanu un paātrinātu to potenciālu izmantošanu.

(3) Komisijas 2020. gada 30. septembrī pieņemtajā paziņojumā "EPT — pētniecības un inovācijas jaunā ēra"[24] kā viens no galvenajiem jaunās EPT mērķiem ir iekļauta inovācijas ekosistēmu stiprināšana zināšanu apritei un valorizācijai, kā arī tas, ka Komisija "atjauninās un izstrādās zināšanu vērtības celšanas pamatprincipus un intelektuālā īpašuma pārdomātas izmantošanas prakses kodeksu".

---

20 C(2008) 1329.

21 Padomes rezolūcija par intelektuālā īpašuma pārvaldību zināšanu nodošanas darbībās un par prakses kodeksu universitātēm un citām sabiedriskām pētniecības iestādēm, 10323/08.

22 COM(2010) 546 final.

23 Padomes dokuments Nr. 9507/18.

24 COM(2020) 628 final.

(4) Jaunajā Eiropas industriālajā stratēģijā[25] un tās 2021. gada atjauninājumā uzsvērta intelektuālā īpašuma pārvaldības nozīme, jo īpaši pētniecības kopienas izpratnes palielināšana par intelektuālo īpašumu, un paziņots par standartizācijas stratēģiju, kas atbalstīs pārliecinošāku nostāju ES interesēs. Viena no galvenajām ES intelektuālā īpašuma rīcības plāna prioritātēm[26] ir "veicināt intelektuālā īpašuma efektīvu izmantošanu un ieviešanu", kā arī "vieglāka piekļuve ar intelektuālo īpašumu aizsargātiem aktīviem un to koplietošana".

(5) ES standartizācijas stratēģijā[27] ir uzsvērts, cik svarīgi ir palielināt pētnieku stratēģisko izpratni par standartizāciju un agrīnā standartizācijas posmā iesaistīt pētniecības un inovācijas kopienu, lai tādējādi vairotu relevantu zinātību un prasmes. Stratēģijā arī norādīts, ka līdz 2022. gada vidum Komisija izstrādās prakses kodeksu pētniekiem standartizācijas jomā, lai stiprinātu saikni starp standartizāciju un pētniecību un inovāciju.

(6) Padomes secinājumos par jauno Eiropas pētniecības telpu, kas pieņemti 2020. gada 1. decembrī[28], atzinīgi novērtēta Komisijas iniciatīva pārskatīt 2008. gada Ieteikumu par intelektuālā īpašuma pārvaldību zināšanu nodošanas darbībās un prakses kodeksu saskaņā ar jauno Eiropas industriālo stratēģiju.

(7) Padomes 2021. gada 26. novembra Ieteikumā par Eiropas pētniecības un inovācijas paktu[29] zināšanu valorizācija noteikta kā viena no prioritārajām jomām kopīgai rīcībai EPT atbalstam. Paktā arī atzīta vērtības radīšana un ietekme uz sabiedrību un ekonomiku kā daļa no kopīgā vērtību un principu kopuma pētniecības un inovācijas jomā Savienībā, kas dalībvalstīm būtu jāņem vērā, izstrādājot savas pētniecības un inovācijas sistēmas.

(8) EPT politikas programmā 2022.–2024. gadam, kas pievienota Padomes 2021. gada 26. novembra secinājumiem par Eiropas pētniecības telpas turpmāko pārvaldību[30], ir ietverta darbība, kuras mērķis ir "atjaunināt ES norādes par zināšanu vērtības celšanas uzlabošanu". Pirmais tās rezultāts ir "izstrādāt un apstiprināt zināšanu vērtības celšanas vadprincipus". Darbība ietver arī intelektuālā īpašuma pārdomātas izmantošanas prakses kodeksa un pētniekiem standartizācijas jomā paredzēta prakses kodeksa izstrādi, lai sniegtu detalizētākus norādījumus, kā īstenot noteiktus zināšanu valorizācijas aspektus.

(9) Atvērtā zinātne[31] ir standarta metode darbam saskaņā ar ES pētniecības un inovācijas pamatprogrammām un vēl viena prioritāra joma kopīgai rīcībai EPT politikas programmā 2022.–2024. gadam. Komisijas ieteikums par piekļuvi zinātniskajai informācijai un tās saglabāšanu[32] mudina dalībvalstis noteikt un īstenot valsts rīcībpolitiku attiecībā uz zinātnisko publikāciju izplatīšanu un atvērtu piekļuvi tām un pētniecības datu pārvaldību, jo īpaši izmantojot Eiropas atvērtās zinātnes mākoni.

---

25 COM(2020) 102 final un COM(2021) 350 final.

26 COM(2020) 760 final.

27 COM(2022) 31 final.

28 Padomes dokuments Nr. 13567/20.

29 Padomes Ieteikums (ES) 2021/2122 (2021. gada 26. novembris) par Eiropas pētniecības un inovācijas paktu, OV L 431, 2.12.2021., 1. lpp.

30 Padomes dokuments Nr. 14308/21.

31 "Atvērta zinātne" ir pieeja zinātniskajam procesam, kura balstās uz atvērtu sadarbību, instrumentiem un zināšanu izplatīšanu, kā definēts Regulā (ES) 2021/695, OV L 170, 12.5.2021., 15. lpp.

32 Komisijas Ieteikums (ES) 2018/790, OV L 134, 31.5.2018., 12. lpp.

Atvērtās zinātnes rīcībpolitikas platformas gala ziņojumā[33] ir norādīts, ka izpratnes veicināšana par intelektuālā īpašuma vērtību un intelektuālā īpašuma aktīvu pārvaldību ir viens no elementiem, kas jāiekļauj kopīgā inovācijas pētniecības sistēmā. 2022. gada 10. jūnijā pieņemtajos Padomes secinājumos par pētniecības novērtējumu un atvērtās zinātnes īstenošanu[34] ir ierosināts, ka pētniecības novērtēšanas sistēmu attīstībā Eiropā būtu jāņem vērā zināšanu valorizācija.

(10) Komisija 2020. gada 19. februārī pieņemtajā paziņojumā "Eiropas Datu stratēģija"[35] mudina izmantot datu pavērtās izdevības gūt sociālo un ekonomisko labumu un norāda, ka šis potenciāls būtu jāizmanto, lai apmierinātu indivīdu vajadzības un tādējādi radītu vērtību visai ekonomikai un sabiedrībai. Uz datiem balstīta inovācija iedzīvotājiem sniegs milzīgus ieguvumus, piemēram, labākas personalizētās medicīnas iespējas, jaunus mobilitātes risinājumus un ieguldījumu Eiropas zaļā kursa īstenošanā.

(11) Komisijas paziņojumā "Labāks regulējums: apvienojam spēkus, lai izstrādātu labākus tiesību aktus", kas pieņemts 2021. gada 29. aprīlī[36], uzsvērts, ka zinātniskie pierādījumi ir vēl viens labāka regulējuma stūrakmens, kas ir svarīgs, lai precīzi aprakstītu problēmu, patiesi izprastu cēloņsakarību un līdz ar to arī intervences loģiku un izvērtētu ietekmi. Kvalitatīvu pētniecību nevar veikt vienā dienā, tāpēc, lai nodrošinātu atbilstošu pierādījumu pieejamību, kad tie nepieciešami, labāk jāparedz un jākoordinē vajadzības pēc pierādījumiem. Tas nozīmē arī labāku pētniecības kopienas mobilizēšanu un iesaistīšanu regulatīvajā procesā.

(12) Tādu transversālo prasmju veicināšana kā uzņēmējdarbība, radošums, kritiskā domāšana un pilsoniskā līdzdalība ir viens no mērķiem, kas izvirzīti Komisijas paziņojumos "Par Eiropas izglītības telpas izveidi līdz 2025. gadam"[37], "Eiropas universitāšu stratēģija"[38] un "Eiropas Prasmju programma ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai"[39]. Eiropas izglītības telpas stratēģiskais satvars veicina sadarbību un savstarpēju mācīšanos starp dalībvalstīm un galvenajām ieinteresētajām personām, piem., darba grupu veidā.

(13) Kopš 2008. gada Komisijas Ieteikuma par intelektuālā īpašuma pārvaldību zināšanu nodošanas darbībās pētniecības un inovācijas ekosistēma ir būtiski mainījusies. Ir nepieciešams atjauninājums, lai koncentrētos uz visu to zināšanu aktīvu valorizāciju, ko dinamiskā pētniecības un inovācijas ekosistēmā radījuši dažādi tās aktori. Ir jātiek galā ar tādiem jauniem izaicinājumiem kā arvien sarežģītākas zināšanu vērtību ķēdes, jaunas tirgus iespējas, ko rada jaunās tehnoloģijas, jauni nozares un akadēmisko aprindu un publiskā sektora un akadēmisko aprindu sadarbības veidi un iedzīvotāju iesaistīšana, kā arī savstarpība intelektuālo aktīvu pārvaldībā starptautiskās pētniecības un inovācijas sadarbības kontekstā.

---

33 Eiropas Komisija, Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts, *Mendez E., Progress on open science : towards a shared research knowledge system : final report of the open science policy platform* ["Atvērtās zinātnes progresa ziņojums: ceļā uz kopīgu pētniecības zināšanu sistēmu: atvērtās zinātnes rīcībpolitikas platformas gala ziņojums"], *Lawrence R.* (red.), Publikāciju birojs, 2020. gads.

34 Padomes dokuments Nr. 10126/22.

35 COM(2020) 66 final.

36 COM(2021) 219 final.

37 COM(2020) 625 final.

38 COM(2022) 16 final.

39 COM(2020) 274 final.

(14) Daudzveidīgie zināšanu valorizācijas kanāli un rīki[40] būtu jāizmanto, risinot ilgtspējas, sociālās un rīcībpolitikas inovācijas jautājumus un veicinot vairākdisciplīnu sadarbību, kas sniedzas tālāk par tehnoloģiju jomām, ietverot tādas disciplīnas kā sociālās zinātnes, humanitārās zinātnes un māksla, piem., aplūkojot sociālās un vides vai ekonomikas un vides rīcībpolitikas savstarpējās saiknes.

(15) Zināšanu valorizācijas pamatprincipu mērķis ir pieņemt vienotu nostāju par pasākumiem un rīcībpolitikas iniciatīvām zināšanu valorizācijas uzlabošanai ES,

IR PIEŅĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

ZINĀŠANU VALORIZĀCIJAS PAMATPRINCIPI

KONTEKSTS UN TVĒRUMS

2008. gadā Eiropas Komisija izdeva Ieteikumu par intelektuālā īpašuma pārvaldību zināšanu nodošanas darbībās un par prakses kodeksu universitātēm un citām sabiedriskām pētniecības iestādēm. Ieteikums galvenokārt bija paredzēts publiskām pētniecības organizācijām[41].

Zināšanu valorizācija ir process, kurā no zināšanām tiek radīta sociāla un ekonomiska vērtība, sasaistot dažādas jomas un nozares un pārveidojot datus un pētījumu rezultātus ilgtspējīgos produktos un risinājumos, kas sniedz labumu sabiedrībai ekonomiskās labklājības, vidisko ieguvumu, progresa un labākas rīcībpolitikas veidošanas ziņā. Zināšanu valorizācijas izvirzīšana uzmanības centrā nozīmē, ka 2008. gada ieteikuma darbības joma ir jāpaplašina, lai aptvertu visu pētniecības un inovācijas ekosistēmu un tās aktorus.

Zināšanu valorizācija nozīmē paradigmas maiņu, proti, parādās jauni aspekti, kas radīs esošās un nākotnes pētniecības, inovācijas un zināšanu aktīvu, tostarp netveramo zināšanu, vērtību[42]. Zināšanu valorizācija dos labumu rīcībpolitikas veidošanai un radīs jaunus veidus, kā uzraudzīt un izvērtēt pētniecību un inovāciju, izstrādājot rādītājus un mērīšanas rīkus. Tā ietekmēs pētniecības un inovācijas finansējumu un zinātnei un pētniecībai un to rezultātiem dos pievienoto vērtību. Zināšanu valorizācijas nolūkos ir nepieciešama pētniecības un inovācijas ekosistēmas aktoru un zināšanu un inovācijas lietotāju / labuma guvēju līdzdalība, īpašu uzsvaru liekot uz zināšanu izmantošanu un atkalizmantošanu sabiedrības labā. Līdz ar to zināšanu valorizācija ir plašāks jēdziens nekā izplatīšana, kas ietver zināšanu un rezultātu padarīšanu par zināmiem un pieejamiem.

Zināšanu valorizācijai kritiski svarīga ir intelektuālo aktīvu pārvaldība. Intelektuālie aktīvi aptver jebkuru rezultātu vai produktu, kas radīts ar jebkādām pētniecības un inovācijas darbībām (piem., patenti, autortiesības, preču zīmes, publikācijas, dati, zinātība, prototipi,

---

40 Eiropas Komisija, Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts, *Research & innovation valorisation channels and tools : boosting the transformation of knowledge into new sustainable solutions* [“Pētniecības un inovācijas valorizācijas kanāli un rīki: veicinot zināšanu pārveidi jaunos ilgtspējīgos risinājumos”], Publikāciju birojs, 2020. gads.

41 Termins “publiska pētniecības organizācija” ietver gan specializētas tehnoloģiju pētniecības organizācijas, gan augstākās izglītības iestādes, kas iesaistās pētniecībā un izstrādē un pētniecības apmācībā (*RDT*) ar ievērojamu finansējuma atbalstu no publiskiem un gandrīz publiskiem (piem., labdarības un bezpeļņas organizācijas) avotiem, https://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/metcalfe_report5.pdf.

42 Netveramās zināšanas ir jebkuras zināšanas, kuras nevar kodificēt un nodot kā informāciju, izmantojot dokumentāciju, akadēmiskos darbus, lekcijas, konferences vai citus komunikācijas kanālus. Šādas zināšanas tiek sekmīgāk nodotas starp fiziski tuvu esošiem indivīdiem ar kopīgu sociālo kontekstu, kā paskaidrots ESAO ziņojumā “Globālā konkurene par talantiem: augsti kvalificētu personu mobilitāte” [*Global Competition for Talent:Mobility of the Highly Skilled*], kopsavilkuma 9. lpp.

procesi, prakse, tehnoloģijas, izgudrojumi, programmatūra utt.)[43]. Koncentrēšanās uz intelektuālā īpašuma tiesību pārvaldību un aizsardzību ierobežo vērtības radīšanas iespējas. Pētniecības un inovācijas darbību radīto intelektuālo aktīvu pilnas vērtības atraisīšanai nepieciešams, lai organizācijas, kas veic pētniecības un inovācijas darbības, intelektuālos aktīvus — gan tos, kas aizsargāti ar likumu (patenti, autortiesības, preču zīmes utt.), gan citus intelektuālos aktīvus, ko varētu izmantot vērtības celšanas darbībās, — pārvaldītu plašā nozīmē. Lai varētu pilnībā atraisīt radīto intelektuālo aktīvu vērtību, ir jāizstrādā pārvaldības stratēģijas un jāveicina īpašas un transversālas prasmes.

Atvērtība principā palīdz radīt vērtību[44], un intelektuālo aktīvu pārvaldības rīku izmantošana nodrošina rezultātu labāku izmantošanu, dod pozitīvu ieguldījumu inovācijā un palielina zinātnisko rezultātu kopējo pievienoto vērtību[45]. Izmantojot principu "tik atvērts, cik iespējams, tik slēgts, cik nepieciešams", ir svarīgi atzīt, ka gan atvērtā zinātne, gan atvērtā inovācija[46] izmanto intelektuālo aktīvu pārvaldības rīkus un balsta savu darbu uz tiem. Saprātīga pētniecības rezultātu izmantošana nolūkā radīt sociālekonomiskus ieguvumus, palielinās arī kopējo zinātniskās pētniecības vērtību un nozīmi sabiedrībā.

Veiksmīgu zināšanu valorizācijas iniciatīvu neatņemama sastāvdaļa ir uzņēmējdarbības prakse, procesi un prasmes un darbības, kas veicina saikni ar iedzīvotājiem, pilsonisko sabiedrību un rīcībpolitikas veidotājiem. Lai zināšanas pārvērstu jaunā vērtībā neatkarīgi no tā, vai tās attiecas uz pakāpeniskām vai revolucionārām inovācijām, uz pierādījumiem balstītu rīcībpolitikas veidošanu vai iedzīvotāju labklājību, ir nepieciešama proaktīva/uzņēmīga un līdzradīšanas / starpnozaru iesaistes attieksme vai kultūra apvienojumā ar uzņēmējdarbības centieniem dažos vai visos valorizācijas procesa posmos. Tādā veidā valorizācijas process varētu rosināt korekcijas izglītības sistēmās, lai tās būtu gatavākas nodrošināt prasmes, kompetences un attieksmi, kas veicinātu lielāku radošumu un sabiedriskās vērtības radīšanu. Tāpēc, lai valorizācija būtu sekmīga, ļoti svarīgi izstrādāt un izmantot uz uzņēmējdarbību un iesaistīšanos/kopdarbību vērstas pieejas.

Uzņēmējdarbības procesi un metodes[47] ir uz eksperimentiem balstīti atklājumi un līdzradīšanas darbības, kas ir plašākas par organizācijas robežām un ietver daudzas papildu kompetences. Šādiem procesiem un metodēm nepieciešamas sociālās un uzņēmējdarbības prasmes un spējas, kuras veicinātu zināšanu pārnesi ar sociāliem kontaktiem, neaprobežojoties ar komerciāliem mērķiem. Zināšanu valorizāciju un saistīto prasmju attīstīšanos veicinās Eiropas Izglītības telpas (EIT) stratēģiskā satvara atvērto metožu koordinācijas tīklu, rīku un instrumentu izmantošana.

---

43 Intelektuālie aktīvi vajadzības gadījumā var ietvert arī mācību darbību rezultātus un produktus.

44 ESAO, *Making Open Science a Reality* ["Pārvēršam atvērto zinātni realitātē"], *OECD Science, Technology and Industry Policy Papers*, Nr. 25, *OECD Publishing*, Parīze, 2015. gads.

45 Eiropas Komisija, Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts, *Open science and intellectual property rights : How can they better interact? : state of the art and reflections : executive summary* ["Atvērtā zinātne un intelektuālā īpašuma tiesības: kā tās varētu veiksmīgāk mijiedarboties? Pašreizējā situācija un pārdomas: kopsavilkums"], 2022. gads.

46 Atvērtās inovācijas pamatnoteikums ir atvērt inovācijas procesu visiem aktīvajiem dalībniekiem, lai zināšanu aprite būtu brīvāka un tās tiktu transformētas produktos un pakalpojumos, kas rada jaunus tirgus, veicinot spēcīgāku uzņēmējdarbības kultūru, Eiropas Komisija, Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts, *Open innovation, open science, open to the world : a vision for Europe* ["Atvērta inovācija, atvērta zinātne, atvērtība pasaulei: Eiropas vīzija"], Publikāciju birojs, 2016. gads, 13. lpp.

47 Šeit ar uzņēmējdarbības procesu jāsaprot uz atklājumiem balstīta metode, ar kuru risina ar tirgu un sabiedrību saistības problēmas un iespējas, eksperimentāli izstrādājot intelektuālos aktīvus un pārvēršot tos jaunās un noderīgās vērtībās (inovācijās), kas paredzētas noteiktai ieinteresēto personu grupai.

Tādēļ pamatprincipiem būtu jāaptver uzņēmējdarbības prakses, procesu un prasmju attīstīšana, izmantošana un pārvaldība visos sabiedrības līmeņos privātajā un publiskajā sektorā, kas iesaistīts zināšanu valorizācijā. Šis jaunais tvērums nozīmē, ka rīcībpolitikas veidotājiem ir attiecīgi jāpielāgo savi rīcībpolitikas mērķi un jāievieš jaunas pieejas, kas nepieciešamas zināšanu valorizācijai. Šo pamatprincipu mērķis ir palīdzēt rīcībpolitikas veidotājiem dalībvalstīs to paveikt.

Tāpēc šā ieteikuma pamatprincipi attiecas uz rīcībpolitikas iniciatīvām, kuru mērķauditorija ir visu kategoriju ekosistēmu aktori, kas iesaistīti pētniecības un inovācijas darbībās, proti:

- akadēmiskās aprindas, universitātes, pētniecības un tehnoloģiju organizācijas un citas publiskas pētniecības organizācijas, kā arī akadēmijas un zinātnieku biedrības;
- pilsoniskās sabiedrības organizācijas, iedzīvotāji un nevalstiskās organizācijas;
- privātie investori, finansēšanas un investīciju organizācijas, arī fondi un labdarības organizācijas;
- indivīdi, piem., inovatori, pētnieki, zinātnieki un studenti;
- industrija, arī mazie un vidējie uzņēmumi (MVU), jaunuzņēmumi, atvasjaunuzņēmumi, augošie uzņēmumi un sociālie uzņēmumi;
- starpnieki (piem., zināšanu un tehnoloģiju nodošanas speciālisti, inkubatori, zinātnes parki, reģionālie, valsts un Eiropas inovāciju centri, intelektuālā īpašuma eksperti, konsultanti un inovācijas atbalsta speciālisti, zinātnes komunikācijas un rīcībpolitikas iesaistes komandas, rīcībpolitikai vajadzīgo zināšanu / zinātnes konsultāciju organizācijas, iedzīvotāju iesaistes speciālisti u. c.);
- valsts, reģionālās un vietējās iestādes, rīcībpolitikas veidotāji un sabiedrisko un privāto pakalpojumu sniedzēji (piem., slimnīcas, sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzēji un enerģijas piegādātāji);
- privātās pētniecības organizācijas;
- pētniecības un inovācijas infrastruktūras un modernākie pilotkompleksi;
- standartizācijas struktūras.

Tālāk izklāstītie pamatprincipi ir formulēti tā, lai tie būtu piemērojami visām iepriekš minētajām kategorijām vai lielākajai daļai no tām. Tomēr principu īstenošana ir jāpielāgo mērķa aktoriem, izmantojot prakses kodeksa dokumentus, kas jāizstrādā kopā ar ieinteresētajām personām. Katrs prakses kodekss varētu būt tematisks (t. i., veltīts intelektuālajiem aktīviem, akadēmisko aprindu un industrijas kopdarbībai vai akadēmisko aprindu un publiskā sektora kopdarbībai) vai vairāk orientēts uz vienu vai vairākiem iepriekš minētajiem aktoriem (piem., zināšanu nodošanas speciālistiem, jaunuzņēmumiem vai visu lielumu uzņēmumiem). Prakses kodeksu izstrādē noderēs informācijas apmaiņa ar Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta (EIT) kopienu.

PAMATPRINCIPI

Šie pamatprincipi nebūs saistoši. Tas nozīmē, ka, piemērojot pamatprincipus, jāievēro starptautiskie un valsts tiesību akti, kā arī ES tiesību akti (arī valsts atbalsta noteikumi), un tie jāņem vērā, cenšoties panākt, ka ES tiesiskais satvars atbalsta zināšanu valorizāciju. Visi pamatprincipi ir jāpiemēro tā, lai tiktu ņemta vērā pēc iespējas plašāka sabiedriskā

lietderība[48], arī ieguldījums ilgtspējīgā sabiedrībā saskaņā ar ES vadlīnijām par cīņu pret ārvalstu iejaukšanos pētniecībā un inovācijā[49].

Zināšanu valorizācija ir sarežģīts process, kas prasa ievērojamus resursus, lai nodrošinātu, ka ES tiek attīstīts un uzturēts nepieciešamais prasmju un mērogojamu spēju kopums. Būtu jāturpina un jāpalielina investīcijas to zināšanu nodošanas un to starpniecības profesionāļu un koordinatoru attīstībā, kuri darbojas kā starpnieki starp relevantajiem pētniecības un inovācijas aktoriem. Īpaši svarīgi ir iedrošināt MVU, izmantojot spēcīgas universitātēs bāzētas reģionālās inovācijas ekosistēmas, kā arī mudināt jaunuzņēmumus, augošus uzņēmumus un visu lielumu uzņēmumus būt proaktīviem un pārliecināt industriālos partnerus būt atvērtiem riskam.

Dalībvalstīm, rīcībpolitikas veidotājiem un citiem relevantiem aktoriem būtu jārīkojas tālāk norādītajās jomās.

Zināšanu valorizācija pētniecības un inovācijas rīcībpolitikā

- Jānodrošina, ka ir izveidotas valsts atbalsta struktūras, kuras organizācijām palīdzētu apzināties šā ieteikuma par zināšanu valorizāciju tvērumu, novērtēt tā ietekmi uz tām, mobilizēt finanšu un nefinanšu resursus, lai to īstenotu praksē, un izstrādāt tā īstenošanai un publiskošanai nepieciešamās stratēģijas un praksi.
- Jānodrošina, ka organizāciju līmenī ir noteikta, ieviesta un publiskota vērtības radīšanas politika un prakse.
- Jānodrošina, ka valdības finansētajās pētniecības un inovācijas darbībās, ievērojot ES valsts atbalsta noteikumus, tiek ņemta vērā pētniecības un inovācijas darbību radīto intelektuālo aktīvu pēc iespējas plašāka sabiedriskā lietderība un valorizācija, iesaistot visus ekosistēmas aktorus.
- Jāstiprina struktūru procesi un prakse pētniecības rezultātu un zinātnes atziņu izmantošanā publisko rīcībpolitiku izstrādei un īstenošanai, kā arī standartu izstrādei un pārskatīšanai.
- Zināšanu valorizācijas darbībās, mērķos un attiecībā uz šādās darbībās iesaistītajiem cilvēkiem jāveicina vienlīdzība, daudzveidība un iekļautība, piemēram, ar daudzveidīgām pētniecības grupām un pētniecības un inovācijas saturu, kas atspoguļo dažādu sabiedrības grupu skatpunktu, uzvedību un vajadzības.

Prasmes un spējas

- Jāveicina un jāatbalsta tādu prasmju un spēju attīstīšana, kas vajadzīgas, lai izstrādātu un praktizētu zināšanu valorizācijas darbības, iesaistot visas ieinteresētās personas — no studentiem, pētniekiem un izgudrotājiem līdz profesionāliem starpniekiem un no tehnoloģiju lietotājiem līdz rīcībpolitikas veidotājiem.

---

48 Ja iespējams un atkarībā no konteksta, valorizācijas darbībās papildus tradicionālajiem peļņas orientieriem jāņem vērā arī sabiedrības vajadzības un ieguvumi. Viens piemērs ir sociāli atbildīga licencēšana, kur intelektuālo aktīvu licencēšanai jānodrošina tas, ka galaproduktiem un pakalpojumiem noteiktās cenas neliek šķēršļus to piekļūstamībai.

49 Eiropas Komisija, Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts, *Tackling R&I foreign interference : staff working document* [“Cīņa pret ārvalstu iejaukšanos pētniecībā un inovācijā: dienestu darba dokuments”], 2022. gads.

- Jānodrošina, ka starp akadēmiskajām aprindām, industriju un publisko sektoru ir izveidotas mobilitātes shēmas, lai veicinātu prasmju attīstīšanu un zināšanu valorizācijas aktoru kompetenču un prakses savstarpēju bagātināšanos ES līmenī.
- Jānodrošina, ka valorizācijas procesa neatņemama sastāvdaļa ir to personu netveramās zināšanas, kuras rada intelektuālos aktīvus, kas ir jāvalorizē. Tas nozīmē, ka ir svarīgi veicināt līdzdalības pieejas, kas ļauj inovācijā un valorizācijā iekļaut talantus, prasmes un netveramās zināšanas.
- Jāveicina un jāatvieglo vairākdisciplīnu kopdarbība, kas ir plašāka par atsevišķu tehnoloģiju jomu un ietver tādas disciplīnas kā sociālās zinātnes, humanitārās zinātnes un māksla, kā arī līdzradīšanas pieejas.

Stimulu sistēma

- Jāizstrādā relevanta un taisnīga stimulu sistēma un jānodrošina, ka šie stimuli darbojas attiecībā uz visiem pētniecības un inovācijas ekosistēmas aktoriem, jo īpaši pētniekiem, inovatoriem, studentiem un universitāšu un publisko pētniecības organizāciju darbiniekiem, lai viņi mācītos, piemērotu un praktizētu zināšanu valorizāciju, kā arī piesaistītu un noturētu talantus.
- Jāparedz pasākumi MVU, pilsoniskajai sabiedrībai, iedzīvotājiem, tiešajiem lietotājiem un publiskajām iestādēm, lai tie būtu aktīvi partneri tādu inovāciju līdzradīšanā, kas rada pievienoto vērtību, tādējādi uzlabojot piekļuvi zināšanām un to izmantošanu, kā arī prasmju apguvi, un jāveicina kopīgi eksperimenti.

Intelektuālo aktīvu pārvaldība

- Jānodrošina, ka visās zināšanu valorizācijā iesaistītajās organizācijās tiek noteikta, ieviesta un publiskota intelektuālo aktīvu pārvaldības politika un prakse.
- Jāveicina universitāšu, pētniecības organizāciju, publisko iestāžu un uzņēmumu izpratne par intelektuālo aktīvu pārvaldības nozīmi starptautiskā vidē.
- Jānodrošina, ka intelektuālie aktīvi, kas izstrādāti, izmantojot publiskā sektora finansētas pētniecības un inovācijas darbības ES, tiek pārvaldīti un kontrolēti tā, lai tiktu ņemti vērā un maksimizēti sociālekonomiskie ieguvumi, tostarp ieguldījums ilgtspējā ES kopumā.
- Jāpalielina izpratne par intelektuālo aktīvu pārvaldības praksi un rīkiem un to apguve atvērtajā zinātnē, lai sekmētu rezultātu un datu izmantošanu inovācijai.
- Jānodrošina, ka intelektuālie aktīvi atvērtās inovācijas procesos tiek efektīvi pārvaldīti, piem., jāatbalsta aktīva portfeļa veidošana un platformas, kas savieto intelektuālo aktīvu piedāvājumu un pieprasījumu, lai maksimizētu vērtības radīšanu visām iesaistītajām pusēm.

Relevance publiskā finansējuma shēmās

- Jānodrošina, ka valdības finansējumā pētniecībai un inovācijai tiek ņemta vērā un stiprināta zināšanu valorizācijas principu piemērošana finansējamajā pētniecībā.

- Jāapsver speciālas pētniecības finansējumu papildinošas finansēšanas shēmas, kuras nodrošinātu, ka valorizācija tiek stimulēta jau pētniecības sākumā; šim nolūkam jāsniedz norādījumi par papildu finansējuma iespējām zināšanu valorizācijai.

Savstarpēja mācīšanās

- Jāveicina un jāatbalsta nacionāla un pārnacionāla savstarpēja mācīšanās un prakse, lai vērstu plašumā un veicinātu apmaiņu ar paraugpraksi[50], gadījumu izpēti, paraugiem, gūto pieredzi un izstrādātu zināšanu valorizācijas kopīgu specifikāciju.
- Jānosaka par etalonu veiksmīgas zināšanu valorizācijas organizācijas, ekosistēmas un iniciatīvas, lai izstrādātu un veicinātu vienotas koncepcijas, modeļus un stimulus, kas kalpotu par ceļvedi zināšanu valorizācijas pārvaldības un procesu novērtēšanai un ieviešanai. Turklāt jāizmanto zinātība, tīkli un pieredze no relevantajām organizācijām, piemēram, Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma biroja, Eiropas Patentu iestādes, Eiropas Biznesa atbalsta tīkla, Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta un to zināšanu un inovāciju kopienām un citām starptautiskām, Eiropas vai valsts līmeņa organizācijām.
- Jāmudina universitātes un publiskās pētniecības organizācijas apvienot savus resursus, zinātību, datus un infrastruktūru dažādās disciplīnās, valstīs un reģionos, lai vairāk veicinātu savstarpējās mācīšanās praksi.

Parametri

- Jānodrošina, ka ir pietiekams skaits zināšanu valorizācijas rādītāju, kuri atspoguļo un aptver valorizācijas procesa ielaidi, norisi un izlaidi, tostarp visus zināšanu valorizācijas kanālus un ceļus. Jāpārliecinās, ka rādītāju definēšanā tiek izmantoti relevanti kvantitatīvi un kvalitatīvi parametri.
- Jāveicina kopdarbības centieni, lai pieņemtu kopīgas, saskaņotas definīcijas, parametrus un rādītājus, kuri palīdzētu uzlabot ES zināšanu valorizācijas sniegumu, ņemot vērā kontekstuālās atšķirības starp dalībvalstīm un zināšanu valorizācijas aktoriem un dažādu nozaru specifiku.
- Jāmudina, jāatbalsta un jāstimulē organizācijas, kas veic zināšanu valorizāciju, vākt, kopīgot un izmantot parametrus, kas uzlabo mācīšanos un zināšanu valorizācijas aktoru sniegumu ES.

Uzraudzība un izvērtēšana

- Jānodrošina, ka uzraudzības un izvērtēšanas prakse, ko izmanto zināšanu valorizācijas darbību novērtēšanai un izvērtēšanai, ir transversāla, ņem vērā esošos satvarus un visu veidu ieguvumus dažādām ieinteresētajām personām un dažādus zināšanu valorizācijas iznākumus, arī ieguldījumu ilgtspējā.
- Jāizstrādā vēl citi zināšanu valorizācijas uzraudzības un izvērtēšanas rīki, lai zināšanu valorizācijas procesā novērtētu intelektuālo aktīvu un inovācijas centienu progresu un briedumu. Minētajiem rīkiem būtu jānodrošina gan vērtības radīšana, gan tās ieguldījums pārejā uz ilgtspējīgu sabiedrību. Kad šis

[50] Paraugprakses piemēru krātuve ir pieejama Eiropas Komisijas zināšanu valorizācijas platformā, kas nepārtraukti atvērta jaunu paraugprakses piemēru iesniegšanai.

modelis ir izstrādāts, jāveicina tā izmantošana un jāattīsta sinerģija ar citām relevantām EPT rīcībpolitikas darbībām.

Ar šo atceļ Komisijas 2008. gada 10. aprīļa Ieteikumu par intelektuālā īpašuma pārvaldību zināšanu nodošanas darbībās un par prakses kodeksu universitātēm un citām sabiedriskām pētniecības iestādēm.

Briselē,

Padomes vārdā —
priekšsēdētājs